

Velja po pošti:

za celo leto naprej . . . K 28.—
za pol leta 13.—
za četrt 8.50
za en mesec 2.20
za Nemčijo celoletno . . . 29.—
za ostalo inozemstvo . . . 35.—

V upravnistvu:

za celo leto naprej . . . K 22.40
za pol leta 11.20
za četrt 5.60
za en mesec 1.90
Za pošiljanje na dom 20 v, na mesec. — Posamezne štev. 10 v.

SLOVENEK

Inserati:

Enostolpna pettivrsta (72 mm):
za enkrat po 15 v
za dvakrat 13
za trikrat 10
za več ko trikrat . . . 9

V reklamnih noticah stane enostolpna garmondvrsta 30 vinarjev. Pri večkratnem objavljenju primeren popust.

Izhaja:

vsek dan, izvenredno nedelje in praznike, ob 5. uri popoldne.

Uredništvo je v Kopitarjevih ulicah št. 6/III.
Rokopisi se ne vračajo; nefrankirana pisma se ne sprejemajo. — Uredniškega telefona št. 74.

Političen list za slovenski narod.

Upravištvo je v Kopitarjevih ulicah št. 6.
Sprejema naročnine, inserate in reklamacije. — Upraviškega telefona št. 188.

Današnja številka obsega 4 strani.

Jugoslovanska misel krščanska.

(Posnetek iz predavanja K. S. Z. 2. novembra.)

V ponedeljek je predaval gospod Janez Kalan o jugoslovanski misli s stališča krščanskega in praktičnega. Izvajal je: Odkar smo se vozili letos začetkom avgusta s parnikom po dalmatinskem morju na dijaški sestanek v Spiljet in evharistiški v Dubrovnik, mi vedno šumi po glavi, ona lepa pesem: »Iz bratskog zagrljaja — poléti pjesma sveta!...« Ta pesem ima jako lepo melodijo, pa še lepšo idejo. To je himna jugoslovanske vzajemnosti...

Pot v Dalmacijo, skozi Hercegovino, Bosno, Slavonijo in Hrvaško je izredno zanimiva. To pot priporočam vsakemu izobraženemu Slovencu, ki kaj potuje. Naši ljudje hodijo po Švici, Italiji, Nemčiji, Franciji itd. — lastne zemlje pa ne poznajo. Komu n. pr. pride na misel, da bi šel proučevati slovensko mejo, ali ogrske, beneške Slovence? Zato se nam meja tako krči, ker je za to premalo zanimanja. — Isto in še bolj pa velja o zemlji hrvaški. To nam je terra incognita. In kako zanimiva je ta zemlja — v zemljepisnem in narodopisnem pogledu! V Dalmaciji imate sinje morje z nebrojem otokov in otočic in nekaterimi krasnimi točkami, v Hercegovini imate kras, železna cesta za Neretvo jako romantična, prelaz med Hercegovino in Bosno podoben Semmeringu — in vendar, kdo ga pozna? — Bosna podobna našim krajem, ima v sebi tudi si a krasne divje - romantične pokrajine; Slavonija in Hrvaška — deloma jako rodovitna ravan, deloma gričkovita dežela z lepimi vasi, sredi katerih se belijo čedne cerkve in cerkvice. — Še bolj zanimiva pa v narodopisnem oziru. Tu prebivajo oni, ki jih imenujemo svoje brate. Tu prebiva hrvaško ljudstvo, dobro, priprosto, pobožno — a nekoliko zanemarjeno. Vrzal med inteligenco in ljudstvom je prevelika. Hrvatje delajo, žal, le previsoko politiko; za ljudstvo se pa premalo zanimajo. Edini Radić je uvidel, da je v kmetu naša zaslomba in naša bodočnost. Zato so v oziru ljudske organizacije za nami zaostali. Priznavajo naš napredek in nekateri si želé od nas pomoči. Naš kulturni poklic je, da jim priobčimo, kar sami imamo. In v tem naj obstoji naša jugoslovanska vzajemnost!

Govornik poda nekaj slike o posameznih hrvaških deželah. Najprej o Banovini, nje političnih in verskih razmerah. Zdaj teče že šesto leto, kar v Djakovem nimajo škofa, — mažarska vlada pa spravlja lepe škofove dohodke. To so hujše razmere kakor na Francoskem! A hrvaška javnost na to molči! ... V Dalmaciji je dr. Smoldaka s svojo agitacijo napravil mnogo zla; premotil delavce in tudi precej kmetov pridobil na svojo stran. Vsaj zdaj bi bil čas, začeti s krepko katoliško akcijo. Misel o II. hrvaškem katoliškem shodu, izražena v Dubrovniku, je našla nekaj odziva. Drugi menijo zopet: ne samo hrvaški ampak jugoslovanski. Kje naj bi bil in kdaj? ...

Tretja dežela hrvaška je Bosna s Hercegovino. Podatke o tej je povzel predavatelj iz knjižice jezuitskega p. Puntigama, ki je — rodom Nemec — bil 17 let profesor na škofijski gimnaziji v Travniku. Knjižica »Unsere Zukunft in Bosnien« hoče avstrijske katoličane opozoriti na katoliške brate v Bosni. Ako se pa Nemci zanimajo za bosenske hrvaške katoličane, koliko več vzroka imamo mi Slovenci! — Nekaj misli iz te knjižice: Bosna je dežela krasna, a nesrečna, 400 let je ječala pod turško peto. Kristjani so prestali celo to dolgo dobo pravo mučeništvo. Koliko jih je zaradi vere zgubilo življenje! Premoženje pa vsi. Kdor ni hotel odpasti, vzeli so mu vse. Sedanji begiposestniki so odpadniki. Zato so pa katoličani v Bosni — siromaki. Kako so se torej katoliški oziroma hrvaški Bošnjaki razveselili okupacije, pričakujoč svoje rešitve od Avstrije. Bili so pa žal, v marsičem v svojih upih varani. Avstrijska vlada — tega ta knjižica ne pove — je pač mnogo storila za germanizacijo Bosne, ljudstvo pa zanemarjala. Kljub temu so Hrvatje zopet z največjim veseljem pozdravili vest o aneksiji. Turki in Srbi so mrko gledali, katoliški Hrvatje pa razodevali na vse načine svoje veselje. — Ali pa je res aneksija prinesla katoličanom zlato dobo? Težko! Bosanci dobe sedaj svoj deželni zbor. A Hrvatom se ž n. m. ne obeta nič kaj dobrega. Tri veroizpovedanja — katoliško, pravoslavno in mohamedansko — vsako bo dobilo število zastopnikov po razmerju svoje številnosti. In Hrvatje oziroma katoličani, katerih je le 22 odstotkov, bodo v njem najmanjša stranka. Ako se še Srbi in mohamedanci koalirajo, bodo katoličani že celó spodaj. Hrvatom bo manjkalo tudi dobrih zastopnikov. Franjevci nimajo volivne pravice, seljaki so premalo izobraženi, saj je v Bosni še 80 odstotkov analfabetov, a katoliške svetne inteligence manjka.

V tem oziru tudi za bodočnost nič dobro ne kaže. Hrvatje svojih sinov zaradi

revščine ne morejo dajati študirati. V gornji gimnaziji v Sarajevu ni nad deset katoliških dijakov; in na drugih gimnazijah ni nič bolje. In oni ki študirajo, zaradi siromaštva ne morejo izštudirati. Kako potrebne bi bile kake podpore, ali ustanove za katoliške dijake v Bosni, kako potreben tudi konvikt za katoliške dijake v Sarajevu, kakor ga imajo mohamedanci! Najsvetejšo dolžnost, katoličane v Bosni podpirati, bi imela avstrijska vlada, — zakaj Hrvatje so edini Avstriji udani in zanesljivi elementi v Bosni. Srbi kot mohamedani oboji imajo svoje srce tam zunaj bosenskih mej. Bosenski Srbi dobe mnogo podpore iz Srbije — Hrvatje od Avstrije ne. Vlada hoče veljati za enako pravično vsem veroizpovedanjem. Ja, ko bi bila naša vlada tako skrupulozno pravična na vse strani! A dočim za tisto pest Kočevarjev napravljajo celo gimnazijo in gradi veliko palačo, za drugo pest Nemcev v Ljubljani pa spet svojo gimnazijo, — Slovenci še ljudskih šol nimajo! Kje tukaj tista pristranost, ki jo vlada v Bosni tako silno spoštuje, — ko bi vendar delala le v svojem lastnem interesu, ko bi sebi zveste predvsem podpirala! Ako Srbi katoličane kulturno visoko nadkrilijo, Avstrija še vedno ne bo trdna v Bosni ... Pisec nadalje opozarja na hrvaško obrtno in delavsko mladino v Bosni. Socialna demokracija je jako močna in terorizira vse. Podpirajo in negujejo jo Srbi. Če Srbi vzgoje vso inteligenco, v zvezi s socialisti pa pridobe vse delavstvo, kaj ostane potem še katoličanom? Nujno je torej potrebno katoliško delavsko mladino organizirati, zavarovati in jo iztrgati iz rok socialne demokracije. — Dalje govori knjižica o bosenskih katoliških otrocih-siroto, ki jih ima na vratu skoro vse poštvovalni, a pod silnim bremenom ječeči nadškof Stadler. Pove par zanimivih zgodbic iz tega poglavja, kako večkrat dobi Stadler pred svojimi vrati kopico otrok, ki naj jih preskrbi ... Največji siromak v Bosni je pa naš ljubi Zveličar v svojih cerkvah, če se smejo tako imenovati. Na knjižici je naslikana neka šupa, postavljena od vojakov za časa okupacije, ki zdaj služi za mestno župno cerkev v Doboju. Hiše in cerkve ponekod v Bosni in Hercegovini so podobne pasjim utam. Sltotako ubožna je notranja oprava cerkv. Kako dobrodošli bi kaki cerkveni paramenti, nekoliko obrabljeni, pa vendar še rabljivi, pri nas že zavrnjeni, ko bi se poslali v Bosno! Velik siromak v Bosni je tudi katoliški duhovnik. Živi le od milodarov svojih vernikov, ki so sami največji siromaki. Nek župnik je ležal bolan na postelji, brez vse potrežbe; edino, kar je

imel, je bil hleb trdega kruha, ki si ga je moral sam rezati. Drug duhovnik je ležal v bolnici; zdravnik je konstatiral, da je bolezen od stradanja. Dobrodošle bi za Bosno vsakovrstne knjige za duhovnike, pisane v latinskem, kakem slovanskem ali nemškem jeziku. Pri nas se večkrat ne ve, kam s knjigami po kakem umrlem duhovniku. Pošljimo jih v Bosno! Sprejema jih semenišče v Sarajevu.

Po vsem tem je sedanje stanje in prognoza za bodočnost katoliških Hrvatov malo vesela. Zato potrebuje vsestranskih simpatij in pomoči svojih bratov zunaj domače dežele. Nemci, Mažari, Srbi, Judje preže na Bosno, — ne pozabimo je tudi mi! Nemški katoličani, opozorjeni na Bosno po tej knjižici, zbirajo za bosenske katoličane. Nam so dvakrat bratje, — mislimo nanje tudi mi! Kdor želi oddati kak dar ali v denarju, ali v blagu: cerkvenih paramentih, knjigah za duhovnike, ali tudi navadni obleki za bosenske sirote, jih je pripravljen sprejemati in odpošiljati predavatelj v Bosno. Zardi večje priročnosti je pa naprošena in pripravljena Ničmanova (Katol. tiskovnega društva) prodajalna za sprejem takih darov, odkoder se bodo pošiljali v Bosno.

Prav bi bilo tudi, da bi naši ljudje, ki hočejo iti po svetu za kruhom, mesto v Ameriko šli v Bosno, kjer je zemlja jako rodovitna. S tem bi se katoliški element doli ojačil.

Kakor vidite — sklepa predavatelj — je moje predavanje postalo nazadnje čisto praktično. Pa je tudi prav tako! Kaj je komu pomagano z lepimi besedami o jugoslovanski vzajemnosti! Naše geslo bodi: Bratom na pomoč! Pomoč intelektualno, da jih dvignemo s krščansko organizacijo; pomoč tudi materialno, kolikor je zmoremo.

Predavatelj je med govorom pozdravil in predstavil navzočega bosenskega franjevca P. Tomaža Zubca iz Mostara, ki pobira milodare za neko cerkev v Hercegovini, ter tri bosenske dijake, ki so prišli v našo »Zadružno šolo«. — Občinstvo jih je burno pozdravilo. — Navzoči Bošnjaki pa so po predavanju izjavili, da je predavanje podalo popolnoma točno sliko o hrvaških in posebe o bosensko-hercegovskih razmerah.

Živela torej dejanska vzajemnost jugoslovanska!

Rojaki! Slovenke! Društva! Spominjajte se z darovi Slovencev v Št. Ilju!

LISTEK.

Slovansko pismo.

Pruski protestantje na Češkem. — Delovanje pruske naselbinske komisije. — Lužiško - srbski pesnik umrl. — Odkritje spomenika prvemu ruskemu tiskarju. — Plavajoče cerkve. — Bivši slovaški poslanec v ječi. — Črnogorsko sodništvo. — Sofija in Belgrad. — Drobne vesti iz slovanskega juga.

Češki katoliški listi poročajo, da je prusko protestantsko društvo Gustava Adolfa ustanovilo na Češkem v Henrikovem Gradcu nov protestantski vikariat. Vrh tega podpira na Češkem razna zavetišča ter vzdržuje 112 pastorej. Že dalje časa je mogoče opazovati, da pruski protestantje zelo skrbijo za Češko. Vejo namreč, zakaj. Saj ni nobena skrivnost, da pruski protestantizem ima s češko deželo posebne politične namene. Prusi pričakujejo, da njihove marke, ki jih pošiljajo na Češko, bodo jim enkrat prinesle velike obresti. Društvo Gustava Adolfa se je začelo za Češko najbolj brigati od tiste dobe, ko je avstrijska vlada odpravila češke jezikovne naredbe in ko je začel zoper češki narod pihati iz Dunaja oster veter. Mogoče, da je ta pruska pro-

paganda protestantska bila avstrijski vladi kot podpora nemštva prav po volji, toda ali bode tudi državi v korist, je drugo vprašanje. V le-ti kulturno - verski smeri bojuje se tajen in neopažen, počasen sicer, a zato tembolj usodepolen zgodovinski boj med habsburško in hohenzolernsko dinastijo. Dozdaj pa baš na najbolj vročem ozemlju na Češkem prusko - nemški napori nimajo veliko uspeha. V nobeni deželi ni toliko konverzij h katoliški Cerkvi kakor ravno na Češkem. V prvi polovici leta 1909. se je povrnilo h katoliški Cerkvi v štirih čeških škofijah 375 oseb, dočim v prvi polovici leta 1908. samo 306. Od obeh protestantskih veroizpovedanih, augsburškega in helvetskega je prestopilo h katolicizmu 209 oseb (leta 1908. samo 193), od starokatolicizma 50 oseb. Veselo dejstvo tudi je, da odpad k brezverstvu navzlic veliki agitaciji »svobodomiselnosti« se manjša in da ravno iz brezverskih krogov se je število tistih, ki so se vrnili h katoliški Cerkvi, skoraj potrojilo nasproti lanskemu letu.

Pruska naselbinska komisija marljivo deluje zoper Poljake. Po najnovejših poročilih ima že v gneznenskem okraju 85.000 orafov ali 38 odstotkov celega okraja, torej skoraj polovico že v svojih rokah. Predno se je naselbinska komisija

ustanovila, bilo je v gneznenskem okraju 30.400 Poljakov in 10.100 Nemcev. Pri zadnjem ljudskem štetju se je našlo 34.400 Poljakov in 17.900 Nemcev. Haktistični listi se sedaj veselijo, da se je v teku 20 let nemško prebivalstvo pomnožilo za 7800 duš; koliko milijonov mark se je za to potrosilo, o tem pruski tisk — molči.

V Pančicah na Saksonskem je umrl župnik Jakob Bart, največji pesnik lužiških Srbov, ki je bolj znan pod pesniškim imenom Čišinski. Pomen Čišinskega v boju za obstanek lužiško - srbskega jezika je izreden in zato izguba tega moža je za duševno lužiško - srbsko življenje zelo težek udarec. — Jakob Bart se je porodil 20. avgusta 1856. Ko je dovršil šolsko izobrazbo doma in v Budišinu, vstopil je v lužiško - srbsko semenišče v Pragi. Tu je obiskoval tudi gimnazijo in dovršil bogoslovje. V Pragi se je naučil tako dobro češki, da je pošiljal literarne prispevke tudi v nekatere češke liste. Ko je bil posvečen za duhovnika, bil je kaplan v srcu svoje domovine, ali kmalu je bil premeščen v ponemčeno župnijo Šerahov in potem v Draždane in na zadnje v Saksonsko Kamenico — vedno le kot kaplan; kaplan je bil do svojega 45. leta, ko je postal župnik v nemškem trgu Radeberg, kjer je bil

Čišinski samo dve leti. Leta 1903. je bil Čišinski upokojen, ker je bil prevzel uredništvo »Lužice«, edinega leposlovnega lužiško - srbskega lista ter ga je uredoval do svoje smrti. Kot pesnik je bil Čišinski vnet posnemalec čeških pesnikov Vrchlickega in zlasti Čecha. Iz poezij Čišinskega odseva tragičen položaj lužiških Srbov, ki so kakor znano, majhen otok v nemškem morju. Njegova poezija je večidel lirčna, ali nahaja se v nji mnogo izvirnih, novih, modernih tokov. 20. avgusta leta 1906. je srbska »Lužica« slovesno obhajala 50letnico svojega pesnika in te dni je že plakala pri njegovem grobu.

V Moskvi se je pred kratkim vršilo slovesno odkritje spomenika prvega ruskega tiskarja Ivana Fedorova. Pri ti priliki se je otvorila razstava, ki je predstavljala zgodovinski razvoj slovanskega tiska zlasti moskovskega »pečatnega dvora«, ki je začel svojo delavnost z izdajo »Apostola« v letu 1563.—1864. pod uredništvom Fedorova in njegovih tovarišev. Razstave se je udeležilo 40 odličnih slovanskih tiskaric, ki so tiskale svoje knjige s cirilico in ki so predstavljale blizu 200 let razvoja slovanskega tiska (1491—1708).

Nekateri ruski svečeniki prosijo sv. sinod, da naj se napravijo za tiste ribiče,

Pred važnimi odločitvami.

Ljubljana, 5. novembra 1909.

Včerašnji sklep »Slovanske Unije«, ki je bil sprejet na dr. Šusteršičev predlog, je vzbudil med Nemci veliko žalost. Kako li ne? Saj se jim pod sedanjim sistemom tako dobro godi, da se jim bolje ne more. Zda pa pride »Slovanska Unija« in zahteva, naj se izpremeni sistem. Udrin lop po dr. Šusteršiču. Ga že zopet napadajo in pogrevajo staro laž, da hoče postati minister.

Senzacija včerašnjega dne je bilo poročilo, da je pripravljen Bienerth odstopiti, če opuste Slovani svoje stališče. Govorilo se je, da bi Bienerth šel, drugi ministri bi ostali in bi neki član (Weiskirchner ali Bilinski?) nadalje vodil začasno vlado kake tri do štiri tedne, da se sestavi parlamentarni kabinet. Čehi so izjavili, da se ne morejo vezati, ker jim ni znana oseba prihodnjega moža. Nemško časopisje že zdaj žaluje, ker počasi uvideva, da Nemci proti Slovanom ne bodo dolgo plesali svojega otroškega plesa.

Vsekakor stojimo pred važnimi dogodki. Tako, kakor zdaj stoji stvar, ne more iti dalje. Nemci ne bodo zgradili svojega germanskega stolpa do neba. Sedanje zatiranje Slovanov preide, ker bi bilo za Avstrijo največje usodepolno zlo, če bi se vladalo proti Slovanom. To je tem manj mogoče, ker je

zunanj položaj nad vse resen.

»Reichspost« objavlja pod zaglavjem »Iz trozveze?« senzačen članek, v katerem se pripoveduje, da obsega pogodba v trozvezi določilo, da se odškoduje Italija, če razžiri Avstrija svojo posest na Balkanu. Pri pogajanjih je Italija leta 1887. zahtevala v slučaju aneksije Bosne in Hercegovine Trident. Napetost med našo državo in Italijo obstoja, kakor tudi odnosaji z Rusijo niso pristrčni. Zato je tem nemenejše burke na škodo Slovanov v naši državi.

»Slovanska Unija«.

Glabinski nadaljuje pogajanja s »Slovansko Unijo«, ki ima danes zopet sejo, v kateri se bo razpravljalo o odgovoru »Poljskega kola« glede na včerašnji sklep »Slovanske Jednote«. V »Slovanski Uniji« baje še niso edini, ali naj se zahteva uradniška ali parlamentarna vlada. Toliko stoji, da računajo tudi Poljaki, da Bienerthova vlada odstopi. Po drugih poročilih se »Slovanski Uniji« ne gre toliko za Bienerthovo osebo, kolikor za rekonstrukcijo vlade sporazumno s »Slovansko Jednoto«.

Med Nemci.

Zvršilni odbor nemških svobodnimiselnih strank je včeraj zboroval. Revčke je grozno bolelo, ker Čehi ne prenašajo tiho in mirno nemških batin in ne poljubljajo roke, ki jih tepe. Izjavili so začudenje, da Čehi protestirajo.

»Vaterland« grozno izdeluje Schreinerja. Še slovanski listi možu niso pravili takih, kakor »Vaterland«, ki vrže Schreinerju v brk, da zasluži priti pred častni sod, ker je izpremenil nemško krajsko ministrstvo v posredovalnico za službe. Nemci imajo vzrokov dovolj, da odstranijo Schreinerja itd., itd.

Čehi proti vladi.

Na shodu vsih čeških poslancev v Pragi so sklenili resolucijo, v kateri ogor-

čeno obsojajo deželne postave za štiri alpske pokrajine. Navedene postave kršijo ustavno določila, ki priznavajo vsem narodom v javnem življenju, po šolah in uradih, h katerim spadajo tudi avtonomni, enake pravice. Po državnih temeljnih postavah se ne jamči obramba narodov le v sedanjosti, marveč tudi v razvoju, medtem ko zdaj sankcionirane postave zabranjujejo razvoj nemških narodov. V pravnih in socialnih življenjskih vprašanjih je oškodovanih stotisoče Čelov, zavira jim peticijsko pravo in jim onemogoča, da občejuje v materinem jeziku z avtonomnimi oblastmi in z magistrati. Čehi ne briga, če pade Dunaj v vrsto nižjeavstrijskega provincialnega mesta, protestirajo, da s silo raznaroduje ne zgolj čeških, marveč tudi sinove vseh ostalih slovan-skih in nemških narodov. Češko delo, češka podjetnost bogatita Dunaj in Nižo Avstrijo, za to naj postane Čeh v reziden-ciji njegovega Veličanstva parijski glavni mestu polinacionalne države. Postave štirih alpskih dežel pomenjajo izzivajoče nasilstvo večine prebivalstva po manjšini. Dunaj je dokazal s svojim protikulturnim šovinizmom, da ne razume biti glavno mesto države in vseh narodov. Bienerth je dokazal, da se je uklonil nemškemu diktatu, dasi je slovesno obetal nepristranost, se je udal demagoški politiki ljudi, ki so prirejali proti Čehom plačane poulične demonstracije. Slovesno je proglašal vladarjevo geslo »viribus unitis«, a kapituliral pred umetno razburjeno ulico. Čehi ne zaupajo več avstrijski pravičnosti in postavnim zvestobi. Čehi zamorejo zaupati edinole moči svojega naroda.

Ministrstvu, ki je predložilo te postave v najvišjo sankcijo, absolutno ne zaupamo. Napovedujemo mu najostrejši boj, kakor tudi sistem, ki ga reprezentira. Z ministrstvom, ki je tako cinično pokazalo svoje sovraštvo češkemu ljudstvu, je češka delegacija končala svoje račune.

Češki socialno-demokračski poslanci

so imeli včeraj klubovo sejo. Obsodili so znane deželne postave in izjavili: Ker je Bienerthova vlada glavni krivec napada na Čehi, je izgubila zadnje pogoje za svoj obstanek in tvori njen nadaljnji obstoj veliko politično nevarnost. Klub svari pred uporabo § 14.

Odsek za socialno zavarovanje

je imel dne 4. t. m. sejo. Pri nji se je izvolil v pododsek dr. Krek. Sklenilo se je, da se nadaljuje tam, kjer se je v prejšnjem zasedanju končalo. Pododsek je dozdaj obdelal šele tri paragrafe. Daljši razgovor je bil o tem, kako naj se delo uredi. Večina je bila izprva teh misli, naj pododsek nadaljuje svoja posvetovanja in naj šele, ko en oddelek izdela, pride s poročilom pred celi odsek. Konečno je pa vendarle obveljalo mnenje, ki sta ga zastopala dr. Licht in dr. Krek, naj namreč celi odsek takoj prične svoje delo in naj najprej vzame §§ 1—15, ki govorijo o dolžnosti zavarovanja, v pretres. Po izvajanjih imenovanih dveh poslancev je določil predsednik, da bodo odsekov seje v petek, soboto in v torek. Dr. Zahradnik je zahteval od vlade, naj se izreče, ali hoče vplivati, da se soglasni sklep državnega zbora, naj bo odsek stalen, tudi čimprej izvrši. Predsednik Buzek bo v tem smislu govoril z ministroma Bienerthom in Haerdtlom.

Sekčni načelnik Wolf je poudarjal, da vlada priznava potrebo socialnega zavarovanja. Splošna vojaška dolžnost in splošna volivna pravica zahtevata, da se poskrbi za posameznika, ko obnemore. Vse stranke trdijo, da se mora vprašanje o socialnem zavarovanju izločiti iz političnega meteža in kmalu rešiti.

Predloga zakona proti pijančevanju se je v socialno-političnem odseku dne 4. t. m. sprejela neizpremenjena. Za poročevalca v zbornici je določen dr. Stojan. Vlada je ta zakon sedaj že sedmič predložila, a še nikoli ni prišel v razpravo v zbornici.

Predloge, ki se tičejo zavarovanja proti toči in drugim elementarnim neizgodbam, so se izročile poročevalcu dr. Lichtu.

Železniški odsek

je razpravljaval včeraj o povišanju tarifov južne železnice in izvolil v ta namen pododsek.

Justični odsek

je rešil zakonske načrte o povišanju eksekucije proste višine plač in dnin, o izpremembi kazenskega reda, o pupilarni varnosti nekaterih deželnih zadožnic.

Poljedelski odsek.

Določili so več poročevalcev in jim nakazali poročila.

PONEVERJENIH 370.000 KRON VRNENIH.

Iz Tridenta poročajo: V sredo je dobila »Banca cooperativa« v svojo last nazaj 370.000 K, ki so ji bile poverejene. Neki menih tridentskega samostana je obvestil vodstvo banke, da je ukradena svota pri njem shranjena. Denar je dobil pod pečatom spovedne molčečnosti. Banka je takoj prevzela denar.

GRŠKI UPORNI ČASTNIK TYBALDOS UJET.

A tene, 5. novembra. Tybaldosa in njegovega tovariša, častnika Dimulisa, so v sredo o polnoči ujeli, kot sta hotela priti v mesto. Izjavila sta, da sta hotela zato priti v mesto, da bi se izročila oblastim. Oba častnika sta bila oblečena v delavske obleke.

UPORNI GRŠKI MORNARJI.

A tene, 5. novembra. Podčastniki in moštvo vojne ladje »Hydra«, na kateri so v zaporu štirje častniški namestniki, ki so se udeležili upora, zahtevajo, da se upornike odstrani iz ladje ter groze, da toliko časa ne bodo izvrševali službe, dokler se ne ugodijo njihovi zahtevi. Kapitan ladje »Ghinis« je pomiril moštvo. Vse zaprte častnike so vsled previdnosti odstranili iz ladje.

GRŠKA VOJAŠKA ZVEZA — UKAZUJE.

A tene, 5. nov. Tybalda se bo kaznovalo samo vsled političnega prestopka, in je zaradi tega njegova smrtna kazen izključena. Vojška zveza je prepovedala vsako debato v zbornici glede dogodkov pri Salamis. Poslanci so se temu ukazu uklonili. Kraljevi grad varujeta dve eskadroni konjeništa in en pehotni bataljon.

BARON LOUIS VEČERA UMRL.

New York, 5. novembra. Avstrijsko-ogrski konzul v Denveru, državni Colorado, naznanja, da je baron Louis Večera preteklo nedeljo zvečer umrl. Večera, čegar ime so spravili v zvezo s tra-

gično smrtjo prestolonaslednika Rudolfa, so avstrijske oblasti vedno nadzirale. — Amerikanska policija je prosila avstrijske oblasti, da doženejo identičnost trup a.

FERRER IN VATIKAN.

Rim, 5. novembra. »Corriere d'Italia« priobčuje neko brzojavko iz Madrida, ki se glasi: »Resnica je, da je kardinal državni tajnik Merry del Val iz lastnega nagiba predlagal papežu, naj se poroča Španski po diplomatskem potu, da je Sveta Stolica pripravljena, posredovati v prid pomiloščenja Ferrerja, ako bi bilo to Španski ljubo. Papež je bil tudi s tem predlogom zadovoljen. Med pogajanjmi pa se je že izvršila obsodba.« K tej brzojavki, o kateri trdi imenovani list, da je iz nepobitnega vira, pristavlja »Corriere d'Italia«: »To se pravi osramotiti ves boj, ki je bil zasnovan na sumničenju in ostudnih sramotnih kardinala Merry del Vala. Kardinal je ob tej priliki dokazal svoj duševni mir in duhovsko usmiljenost.«

OFICIJELNI OBISK SRBSKEGA PRESTOLONASLEDNIKA

se bo vršil v začetku prihodnjega leta vsled povabila bolgarskega carja.

NEMŠKI DRŽAVNI ZBOR.

Berolin, 5. nov. Nemški državni zbor je sklican na 30. t. m.

INOZEMSTVO.

Francoski katoličani ustanavljajo zasebne šole, ker škofje prepovedujejo obisk državnih šol, če ne izpremene učnih knjig. — Na Grškem. Ruske vojne ladje v Pireju imajo navodila za slučaj, če bo vladarska rodbina v nevarnosti. — Voditelj mornariške ustaje, pomorski poročnik Typaldos je bil aretiran skupno s častnikom Dimulijem. Bila sta v delavskih oblekah. — Nemiri v Koreji. Razburjenje v Koreji je tako veliko, da se boje ustaje. Poveljnik japonskih čet v Koreji je zato opustil svoj nameravani obisk v Tokiju. — Japonsko-ameriška zveza je, kakor poroča »Sun«, gotova stvar.

Dnevne novice.

— Zmaga S. L. S. V Šmartnem pri Litiji je pri občinskih volitvah zmagala S. L. S.

+ Zopet zmaga S. L. S. na Goriškem. V Povirju na Goriškem je pri občinskih volitvah zmagala S. L. S.

+ Shod v »Kamniškem Domu«. V nedeljo dne 7. t. m. se vrši v Kamniku v »Kamniškem Domu« popoldne ob pol štiri urah občni zbor »Kmečke zveze« in javni shod. Spored: Poročilo predsednika »K. z.«, poročilo gg. poslancev dr. Kreka in dekana Ivana Lavrenčiča. Volivci, člani »Kmečke zveze« pridite vsi na shod.

+ Važna seja ožjega odbora »Narodne obrambe«, izvoljenega na naši narodno-obrambni enketi, bo v sredo 10. t. m. ob 5. uri popoldne v uredništvu »Slovenca«, nakar vnovič opozarjamo.

+ Slovenska krščansko-socialna zveza v Ljubljani ponovno prosi spodaj navedena društva, da storijo svojo dolžnost in takoj vrnejo doposlane jim »Vprašalne pole«, ker bi sicer sestava in izdaja društvenega koledarčka precej zaostala. Izobraževalna in druga društva, ki še niso poslala zahtevanih »Vprašalnih pole«: S. k. izobraževalna društva: Bohinjska Bela, Bled, Bohinjska Bistrica, Cerklje na Dolenjskem, Čemšenik, Dobrepolje, Dob, Dobriče, Sv. Duh na Krškem; bralno društvo Gorje pri Bledu; s. k. izobraževalna društva: Sv. Gothard, Grahovo pri Cerklji, Hotedrišica, Št. Jernej na Dolenjskem, Št. Jurij pri Kranju; izobraževalno društvo »Kranj« v Kranju; katol. izobražev. društvi: Sv. Križ pri Litiji in v Koprivniku; društvo »Kamnik« v Kamniku; k. s. izobraž. društvo Koroška Bela-Javornik; društvo sv. Marte za služkinje v Ljubljani; kat. društvo za delavke v Ljubljani; Sentpetersko prosvetno društvo v Ljubljani; k. slov. izobraž. društvo v Litiji in v Leskovcu pri Krškem; društvo »Abstinent« v Ljubljani; k. s. izobraž. društva: Št. Lambert, Št. Lenart nad Škofjo Loko; Kat. izobraževalna društva: Mirna na Dolenjskem, Mengeš, Metlika, Mošnje, Naklo, Planina pri Postojni; k. slov. mlad. društvo Podzemelj; k. slov. izobraževalna društva: Rob pri Velikih Laščah, Rovte, Studeno pri Postojni, Sela pri Šumbrgu, Senožec, Sodražica; kršč.-soc. izobraževal. društvo Spodnja Šiška; kat. slov. izobraževalno društvo Stari trg pri Ložu; k. s. izobraževalna društva: Škocijan pri Mokronogu, Šenturška gora, Šmarje-Sap, Šmartno pri Litiji; k. društvo sv. Jožefa v Trzinu; katol. slov. izobraž. društvo Trnovo pri Ilirski Bistrici; k. slov. izobraževalno društvo Trata nad Gorenjo vasjo; bralno društvo Vodmat pri Ljubljani; Blaž-Potočnikova čitalnica, Št. Vid nad Ljubljano; kršč. soc. strokovno društvo papirnih delavcev, Vevče; kat. slov. izobraževalno društvo Velike Lašče; kat. društvo rokodelskih pomočnikov Št. Vid nad Ljubljano; k. s. izobraževal. društva: Velika Dolina, Velesovo, Št. Vid nad Cirk-

ki zlasti v sibirskih rekah skoraj trideset let izvršuje svojo obrt, plavajoče cerkve (na ladjah), da bodo tako mogli izpolnjevati svoje verske dolžnosti. V prošnji se pravi, da tistih izselencev je veliko število in so zelo oddaljeni od vasi; da bi si sami cerkev sezidali, o tem zlasti z obzira na njihove revščine ne more biti govora. S pomočjo plavajoče cerkve bi se jim ponudila prilika, da morejo izpolniti svoje verske dolžnosti in bi se na ta način obvarovali raznih sektantov, ki med njimi razširjajo svoje krivoversko učenje.

× × ×

Nulla dies sine linea . . . Ni skoraj dneva, da bi slovaški listi ne objavili poročila, da je bil zopet nekateri Slovak obsojen ali pa da je nastopil zapor, katerega pasiven predmet je nekateri slovaški pisatelj, poslanec ali sploh za slovaško stvar delujoči Slovak. 1. novembra je odšel bivši slovaški poslanec pezinskega okraja, dr. Milan Ivanka v Vacov, da bi tam v državni ječi celo leto premišljeval o tem, ali kandidat za državni zbor v svojih programskih govorih more in sme razlagati program svoje stranke s takimi besedami, katere se ravno tako glasi, s kakor besede temeljnega deželnega zakona — zakona o ravnopravnosti narodnosti na Mažarskem. Dr. Milan Ivanka se je ves čas svojega dveletnega parlamentarnega delovanja odlikoval po svoji odkritosrčnosti, pogumu, govorniški spretnosti in duhovitosti. Večkrat je svojega nasprotnika tako zavrnil, da je bil smeh na strani Ivanke. V narodnem oziru je bil čist, zvest, seriozen mož, ki niti za

ped ni menjal od slovaškega narodnega programa in od temelja, na katerem že sto let stoji stvar slovaškega naroda.

× × ×

Sedaj, ko se začne v kratkem sodnijska obravnava zoper zarotnike z bok zadnje črnogorske afere, je zanimivo izvedeti, kakšno je sodništvo na Črni Gori. O črnogorskem sodništvu je pri-nesel neki ugledni srbski belgradski list zanimive podatke, od katerih navajamo sledeče: Po ustavi, ki jo je knez Nikola dal črnogorskemu ljudstvu, imeli so biti nastavljeni do leta 1912 pri vseh črnogorskih sodiščih strokovni pravniki. Dozdaj pa o tem ni ne duha ne sluha. Nasprotno, ko je prišel na krmilo dr. Tomanič, bili so od državne službe odpušteni vsi njegovi nasprotniki, med katerimi je bilo veliko število pravnikov. In na njihova mesta so prišli možje, pri katerih se je več gledalo na naklonjenost do starega režima, nego na strokovno sposobnost. Tako so bili pri sodnijski obravnavi, ki se je vršila pred poldrugim letom na Cetinju z bok afere z bombami, navzoči samo trije pravniki; drugi sodniki so bili: neki bivši učitelj, en svečenik in en mohamedanec, ki je dovršil samo ljudsko šolo. Pri vseh črnogorskih sodiščih je danes samo nekoliko pravnikov. Predsednik okrajnega cetinjskega sodišča je učitelj, v Nikšiču je svečenik, v Baru učitelj in tako po vrsti po celi Črni gori. Če so predsedniki sodišča takšni, potem si lahko mislimo, kakšni so drugi sodniki; celo pri dežel-nem sodišču v Cetinju je sodnik znani Janko Milič, ki je dovršil samo ljudsko šolo.

× × ×

Uprava mesta Sofije objavlja pravilne statistične podatke o gibanju prebivalstva v bolgarski prestolnici. Po le-teh podatkih je bilo v Sofiji v zadnjih desetih dnevih 88 porodov in 30 smrtnih slučajev. Od 30 umrlih je umrlo pet z bok tuberkuloze. K tem podatkom belgradska »Politika« dostavlja: Pri nas je čisto drugače. V Belgradu je praviloma več smrtnih slučajev nego porodov, in ako bi ne bil tako močan pritok naseljenca, bila bi srbska prestolnica kmalu mrtvo mesto.

Letos je bilo na sofijski univerzi za 25 do 30 odstotkov več vpisov nego lani, tako da bode imelo sofijsko vseučilišče letos 1500 do 1600 poslušalcev in poslušalk. Vpisovanje se je končalo šele 23. oktobra. Največji naval je bil na fizikalno-matematični oddelek.

V Haskovu na Bolgarskem je začel izhajati nov bolgarski list pod naslovom »Pravdina«. List je glasilo novoustanovljene krščansko-socialne stranke. Namen lista je prinesiti malo luči v kaos raznih bolgarskih političnih strank in mnenj.

Na rimskem vseučilišču so se začelkom šolskega leta začela predavanja v srbskem jeziku. Profesor belgradske gimnazije g. Miodrag Ristič je bil imenovan za lektorja srbskega jezika na rimskem vseučilišču.

V mnogih sremskih selih so Srbi sklenili, da ne dajo dece v prvi in drugi razred ljudskih šol, ker je ban Rauch izdal nepostavno naredbo, da se v teh razredih ne sme rabiti cirilica, temveč da se ves pouk mora vršiti v latinici.

nico, Vrbovo pri Ilirski Bistrici; delavsko bralno društvo Zagorje ob Savi; kat. slov. izobraž. uruštva: Zapoge, Zagradec. — Pričakujemo od zgoraj omenjenih društev, da se potrudijo nam poslati »Vprašalne pole« ter tako pripomoči, da se izdaja društvenega koledarčka prej ko mogoče uresniči.

+ **Shoda v Preski in v Št. Vidu** bodoeta prihodnjo nedeljo, 7. t. m. in ne, kakor je bilo pomotoma poročano, 6. t. m.

+ **Premovanje živine** priredi deželni odbor kranjski v Mengšu za okrajno glavarstvo Kamnik 15. t. m. in v Kranju za okrajno glavarstvo Kranj 16. t. m. Premovane se bo obakrat začelo ob deveti uri zjutraj in se bo premovalo samo čisto pinogavsko pleme. Premije se bodo izplačevale v denarju in blagu.

— **Poroka.** Predvčerajšnjim se je poročila gđna. Ivica Žagarjeva, hči veletržca z lesom g. Frana Žagarja v Markovem pri Starem trgu kraj Loža, s tržaškim lesnim trgovcem g. Petrom Miheličem.

— **Šolske in učiteljske vesti.** Skušnje učne usposobljenosti za učitelje in učiteljice ljudskih in meščanskih šol so se pričele dne 5. t. m. Oglasilo se je 90 kandidatov in kandidatnih, med temi 7 za meščanske šole. — V Cirknico pride kot suplent Egon Gregorij na mesto suplenta Alojzija Maurin, ki je na to službo resigniral. Obolelega nadučitelja Matija Kraulanda v Mozlju bo nadomeščal Robert Herbe.

— **Nova živinorejska zadruga** za sivo pleme se je ustanovila v nedeljo 31. oktobra v Sodražici.

— **Razpisana učiteljska služba.** Na enorazrednici v Hotiču (okraj Litija) je razpisana učiteljska služba v stalno nameščenje do 20. novembra t. l.

— **Shod sodalitatis za vrhniško dekanijo** bo prihodnjo sredo, dne 10. t. m. ob deseti uri v župnišču na Vrhniki.

— **V izobraževalnem društvu v Predoslju** bo v nedeljo ob pol 4. uri predaval bl. g. dr. E. Globočnik o vročinski bolezni, ki se v okolici pojavlja.

— **Truplo cigana Cirila Majerja** so potegnili končno iz Soče med Ročnjem in Kanalom. Kakor smo poročali, je bežal cigan pred orožnikom, ki mu je velel, naj se ustavi. Bežal je proti Soči pod Ročnjem. Orožnik je ustrelil ter zadel cigana smrtno. Cigan je padel v Sočo, iz katere so ga sedaj potegnili. Kakor znano, je zakrivil cigan Majer več tatvin ter je ubil nekega kmeta blizu Čedadu v Italiji.

— **Bistroumnost tržaških tatov.** Neki policijski stražnik je zasačil tatu, ki je v parku na glavnem trgu v Trstu sezuval čevlji nekemu človeku, ki je spal na klopi in je imel v čevlju skritih 50 kron. Tatu so zaprli.

— **Gibanje med trgovskimi pomočniki v Sarajevu.** Sarajevski trgovski pomočniki so se zadnji čas mnogo trudili za splošno zapiranje trgovin ob sedmi uri zvečer. Trgovci so se končno udali in sklenili ugoditi zahtevi pričeni s 1. novembrom t. l. Večina trgovcev se je res ravnala po tem skupu, dočim nekateri ob 7. uri niso zaprli; trgovski pomočniki so vsled tega opetovano priredili demonstracije ter je tudi občinstvo na njihovi strani.

— **Areiran šofer.** Včeraj je bil v Trstu aretiran Romej Baitz, star 25 let, iz Gorice, šofer g. Antona Truden, ki je dne 26. t. m. povozil z avtomobilom sedemletnega dečka Viktorja Skodnicky, kateri je na poškodbah umrl. Avtomobil se je tedaj vračal v mesto iz Stanjeja, kamor se je bil g. Truden peljal na lov.

— **Zračni torpedo.** Znani inženir L. Bertuch v Gradcu, ki je iznašel veliko novost na tehničnem polju, je sedaj sestavil nekaj stroj, ki je velike važnosti za zrakoplovstvo. Iznašel je namreč nekaj strelni naboj — lahko bi se reklo zračni torpedo — s katerim se bo lahko vsak zrakoplov v višini 1000 metrov zadelo. Inženir Bertuch se sedaj pogaja z avstrijsko in nemško vlado za patent nove iznajdbe. Vojno ministrstvo ga je povabilo, naj predloži načrte in model iznajdbe.

— **Zagreško policijo pomnože** za 36 redarjev - pešcev, 6 na konjih in 10 dektivov.

— **Iz Krškega.** V sredo pred sv. Martinom, 10. t. m. vršil se bo prvi letošnji vinski sejem v Krškem. Vsled pozne trgatve in lepega vremena, se je pridelek znatno povišal v kvaliteti, tako, da se je pridelalo v resnici veliko in izvrstne kaplice. Gg. kupci se vabijo porabiti to priliko, ker si lahko po primerni ceni nakupijo dobrega dolenjca, posebno pa, ker je zveza vlaka s Krškim zelo ugodna.

— **Belgrajska opera** se otvori dne 15. t. m. Kot prva predstava pride na oder »Zrinjski« ali pa opereta »Baron Trenk«. Podjetje je zasebno, nadrežiser je g. Anton iz Zagreba.

— **Imenik porotnikov novomeškega okrožnega sodišča** za razprave IV. porotne seje, ki se prične 29. novembra 1909.: Franc Kresal, posestnik; Fr. Knez, posestnik in trgovec; Jakob Colarič, po-

sestnik; Ferdinand Thurnherr, posestnik parne žage; Anton Špental, posestnik in gostilničar; Janez Petrič, posestnik; Fr. Kerin, posestnik; Fr. Novoselec, posestnik; Fr. Gustin, posestnik; Anton Križnik, posestnik in gostilničar; Franc Jaklitsch, trgovec in gostilničar; Fr. Kristan, trgovec in posestnik; Fr. Sterniša, posestnik; Jakob Oražem, posestnik in ključavničar; Ivan Rupar, posestnik in trgovec; Fr. Grebenc, gostilničar in klepar; Josip Šircel, trgovec; Fr. Grebenc, posestnik; Ant. Perpar, posestnik; Ivan Globočnik, graščak; Josip Repouž, posestnik; Alojzij Košiček, posestnik; Josip Merhar, trgovec; Anton Kastelic, posestnik in trgovec; Franc Rampreth, posestnik in usnjar; A. Zavodnik, posestnik in trgovec; Al. Eizensopfi, posestnik in mesar; Josip Bachmayer, kovač; Ivan Rus, trgovec in župan; Ivan Pucelj, posestnik; Anton Becalje, posestnik; Vinko Bon, posestnik in trgovec; Martin Mañnerič, posestnik in trgovec; Fr. Springer, posestnik in pek; Josip Frelj, posestnik in gostilničar; J. Pehani, gostilničar; Fr. Seidl, posestnik in trgovec; Ignacij Košak, posestnik; Alojzij Dular, posestnik; August Žgur, kavarar; Ivan Mirtič, posestnik in krojač; Fr. Košiček, posestnik; Mihael Zdravje, gostilničar; Ivan Kastelic, posestnik in gostilničar; Josip Ogoreutz, posestnik in trgovec.

— **Imenovanja v tržaški finančni službi.** Predsedstvo finančnega ravnateljstva v Trstu je imenovalo carinskega asistenta Pavla Vordonija za carinskega oficijala, in carinske praktikante Alfreda Protivenskega, Jožefa Čermelja in Frana Semica za carinske asistente.

— **Pri igri ustreljen.** Šest let star sinček nekega kočarja v Meži, ki je bil sam doma, je našel očetovo lovsko puško. Radovedni deček je puško ogledoval, pri tem jo je pa tako nerodno prijel, da jo je sprožil in ga je njen naboj zadel v trebuh. Dečkov stric je čul strel, letel v hišo, a našel je dečka mrtvega.

— **Okrajna bolniška blagajna v Gorici.** Namestništvo v Trstu je vsled pritožbe dr. Tume razveljavilo sklep goriskega magistrata, ki je suspendiral odbor bolniške blagajne in poveril upravo zastopnikom, ki jih je imenoval magistrat sam.

— **Ženo je hotel utopiti v čebru** neki Viktor Dambrozič iz Trsta. S svojo slabšo zakonsko polovico Marijo, ki se je udala vlačugarstvu, se je tožil za ločitev zakona. Te dni sta prišla zaradi sodniškega sporazumljenja v Bujah skupaj, kjer je hotel mož utopiti ženo v čebru za vođo.

— **Samoumor slepca.** V sredo zjutraj je skočil v Trstu vpokojeni 48-letni Henrik Rella skozi okno svojega stanovanja na cesto. Nesrečnika so prepeljali v bolnico, a je med potjo umrl, ker si je razbil lobanjo. Rella, ki je bil prej nastavljen v skladiščih, je postal slep vsled nekega prejšnjega samomorilnega poizkusa. Bržkone ga je tudi to dejstvo gnalo v smrt. Zapustil je pet sirot.

— **Padel je na dno skladišča na Lloydovi ladji »Silesia«** v Trstu 17letni težak Anton Pečnik in si razbil glavo ter hrbtenjačo, tako da je v par minutah izdihnil.

— **Za poštnega praktikanta** je imenovan gimnazijski abiturijent Rihard Krauland.

— **V Ferrari na Laškem** so zaprli Tržačane Vincenca Lugnevicha, Ivana Srba in Hieronima Dorbicha, ki so v večji družbi ponarejali denar.

— **Avtomobilno zvezo Trst-Opatja** otvorijo 7. t. m. ob 8. uri zjutraj.

— **Iz jugoslovanske lirike.** Pod tem naslovom izide v izdanju srbske »Kolarčeve združbine zbirke« okoli petdeset lirčnih pesmi Prešerna in Vazova z življenjepisom obeh jugoslovanskih pesnikov.

Mladeniški tečaj.

OD 7. DO 21. NOVEMBRA V LJUBLJANI.

Mladeniški tečaj, ki se bo vršil od 7. do 21. t. m. v Ljubljani, bo v vsakem oziru ena naših najbolj skrbno pripravljenih prireditev in bo nekako ljudsko vseučilišče, kakor ga razum lanskega tečaja za voditelje S. K. S. Z. še nismo imeli.

Predavanja so res izbrana; posebno pa opozarjamo na dr. Mantuanijeve, ki bo v deželnem muzeju udeležnikom tečaja predaval o tem, **kako ohranjati značaj našega domovja**; »Heimschutz« pravijo temu Nemci. Take stvari Slovenci še nismo imeli. Prof. Jarc bo razlagal **našo ustavo in upravo**, stvar, ki je nujno potrebna za vsakogar, ki ga čaka vloga v javnem življenju; dr. A. Ušeničnik bo predaval o **bistvenih razlikah med krščanskim socializmom in liberalizmom ter socialno demokracijo**, kar je velike važnosti za naše somišljenike, ki hočejo biti dobro podkovani za javne nastope in vodstvo zlasti delavskih društev; dr. Zajc je prevzel predavanja o **zdravju**, kako ga negovati in ohranjati in kar je vse s tem v zvezi — stvar, ki bo dobro služila zlasti telovadcem, pa sploh vsem

mladeničem, ki naj занesejo smisel za snažnost, telesno krepkost in zdravje med najširše plasti ljudstva. O **zadružništvu**, našem najvažnejšem gospodarskem vprašanju, predava dr. Pogačnik, o **praktičnem delu v naših društvih**, torej najnujnejši stvari, s katero se morajo naši voditelji dobro seznaniti, I. Podlesnik, o **mladinski vzgoji** pa, perečem in aktualnem vprašanju, ki je velikega moralnega pomena, F. Tersegla v.

Spored predavanj priobčimo jutri.

TELOVADBA

se vrši vsak dan od 7. do 20. včevši, in sicer redno od 2. do 4. ure popoldne in od 8. do 10. zvečer. Natančen spored je bil že objavljen.

× × ×

Kar se tiče predavanj, se bodo dr. Mantuanijeva vršila v »Rudolfinu«, vsa druga pa v prostorih S. K. S. Z. v »Unionu« (vhod: Frančiškanske ulice).

Udeležiti se predavanj ni dovoljeno samo mladeničem, za katere je tečaj prirejen, marveč vsakemu somišljeniku S. K. S. Z., ki se izkaže, da je njen član.

Štajerske novice.

š **Deželnozborske nadomestne volitve za mestni celjski okraj.** Ker je Hans Woschnagg odklonil zopetno kandidacijo za deželnega poslanca so včeraj sklenili nemški zaupniki mestnega volivnega okraja, da kandidirajo za deželnega poslanca dr. Evgena Negri, zdravnika v Gradcu.

š **Po nesreči samega sebe ustrelil.** Iz Stoprc se nam piše: V Črmožišah se je 27. oktobra obstretil mizar Stefan Fišer. Udaril je s puško po mizi in obe cevi ste se sprožili. En strel šel je v tla, drugi v trebuh. Prepeljali so ga v Rogatec in od ondod čez tri dni v Gradec kjer je 2. novembra vsled zastrupljenja krvi umrl.

š **Obrekovanje.** Po vseh slovenskih liberalnih listih je šlo obrekovanje, da se je šentruperski župnik g. Pajtlar nasproti domačemu učitelju izrazil o smrti nadučitelja Strmškega: Vendar je enkrat Strmšek strepetal. Sedaj šentruperski učitelj Čuček v »Štajercu« (!) izjavlja, da teh besed ni nikdar slišal niti jih komu pravil. Liberalni listi so torej obrekovali. Zanimivo pa je, da se slovenski učitelji poslužujejo za svoje izjave »Štajerca«. Tukaj naj napredno učiteljstvo, ki s tako vnemo preganja klerikalnega zmaja, zastavi svoje moči.

š **Umrl je v Šmartnem pri Velenju** 28. oktobra Ivan Lahovnik, podomače Kokošinek, katerega je poznala cela Šaleška dolina.

š **Turki na Zgornjem Štajerskem.** Prihodnjo nedeljo pridejo Turki na svojem študijskem potovanju tudi na Zgornje Štajersko. Ogledali si bodo rudnike v Donavicah.

š **Ustreljen pravdar.** Zadnjo nedeljo se je zgodilo v Kaplji strašno zločinstvo. Oni dan je nekdo mlinarju Koisegu zaprl vodo in ko je šel pred mlin, da bi pogledal po vzroku pomanjkanja vode, ga je nekdo od nekod pogodil s puško sredi prs, da je takoj umrl. Koisegg se je vedno prepiral in pravdal ter je imel toliko sovražnikov, da se niti slutiti ne more, kdo bi ga bil ustrelil.

š **Načelnik ptujskega mestnega urada je kar čez noč izginil.** Govori se, da so se o pl. Jetmaru slišale mnoge pritožbe, ki so g. Ornika nagnile, dati svoji »desni roki« slovo! Tudi s prejšnjim načelnikom Ebenhartingerjem ni bilo sreče. Noben nemški list ni prinesel kake vesti!

š **Staroslovenske izkopine** so našli pred kratkim na ptujskem gradu: odkopali so nek zid in tu našli doslej najstarejši človeških ogradij; po najdenih okraskih sodijo veščaki, da so to Slovenci iz sedmega stoletja; mrljici so vsi z obrazi obrnjeni proti vzhodu. En meter pod tem pokopališčem pa so našli rimsko tudi z mnogimi ostanki.

Ljubljanske novice.

lj **Do ljubljanskih somišljenikov** se obrača Zveza telovadnih odsekov Orlov z uljudno prošnjo, da bi nam odstopili za čas od 7. do 21. t. m. nekaj prenočišč, katere imajo slučajno proste, za udeležnike mladeniškega tečaja, ki se bo v tem času vršil. Prijave naj se blagovolijo nasloviti na naslov: g. V. Jeločnik, uradnik »Ljudske posojilnice« v Ljubljani.

lj **Koncert »Kola« dne 6. novembra.** Bratje Hrvati pridejo — 97 po številu — jutri v soboto ob pol eni uri popoldne s poštnim vlakom na južni kolodvor, kjer jih sprjeme pevski zbor »Glasbene Matice« korporativno z orkestrom »Slovenske Filharmonije« in sedem odposlanstev drugih slovenskih pevskih društev. Naj bi se tudi slavno občinstvo mnogoštevilno udeležilo tega sprejema, da se nam ne bo reklo, da smo Slovenci premrzli, ko nas poseti tako odlično društvo, kakor je zagrebško »Kolo«. — Za koncert je sedežev še mnogo mnogo — neprodanih! Koncert

»Kola« je znamenit dejanski pojav jugoslovanske vzajemnosti. Ali naj se Slovenci nevedne skazejo jugoslovanski ideji? — Vstopnice se dobivajo pri gospej Češarkovi in na večer koncerta pri blagajni. Po koncertu je prosta zabava ob sviranju »Slovenske Filharmonije«.

lj **Slovensko občinstvo vabimo**, da se udeleži sprejema hrvaškega pevskega društva »Kolo«, ki se pripele jutri ob pol 1. uri popoldne na južni kolodvor.

lj **Stenografski tečaj S. K. S. Z.** se prične šele prihodnji ponedeljek, 8. novembra, v »Trgovski šoli«. Začetek točno ob osmi uri zvečer.

lj **Člani in članice »Ljubljane«** dobé v društvenih prostorih od 6. do 7. ure zvečer za umetniško razstavo hrvaških dalmatinskih umetnikov vstopnice po znižani vstopnini 40 vinarjev za osebo.

lj **Nenadoma umrl** je danes magistratni sluga g. Krivec. Zadel ga je srčna kap.

lj **Nesreča.** Danes ponoči je v Marijanišču padla delavka Marija Knezova iz Vikerč v tri metre globoko klet ter se na rokah in nogah tako poškodovala, da se je morala peljati domov.

lj **Umrl so:** Ivan Podkrajšek, gostač, 63 let, Radečkega cesta 11. — Marija Zevnik, gostija, 79 let, Rožna ulica 35. — Rudolf Luknis, kleparjev sin, 22 let, Radečkega cesta 11. — Cirila Theuerschuh, železniškega sluga hči, 1 mesec, Resljeva cesta 23. — Meta Majnik, gostija, 64 let. — Josip Sikošek, kočar, 47 let. — Josip Maček, delavec, 59 let. — Franja Zavrl, dekla, 25 let.

lj **Prireditelji železničarskega družinskega večera** pri g. Poljšaku izrekajo vsem, ki so na katerikoli način pripomogli do povoljnega vspeha tem potom srčno zahvalo.

lj **Slovensko deželno gledališče.** Jutri, v soboto se igra prvič igrokaz iz narodnega življenja češkega, Fr. Ad. Šubertova »Žetev«. Znameniti češki pisatelj, ki je član »Akademije«, bivši ravnatelj »Narodnega divadla« v Pragi in »Mestnega gledališča« na Vinohradih, je že znan našemu občinstvu po svojih zanimivih leposlovnih in dramskih delih. Igrokaz »Žetev« je vseskozi dobro naštudiran ter so glavne vloge v rokah gg. Verovška, Nučiča, Danila in gđč. Wintrove. Predstava se vrši na nepar. — V nedeljo popoldne se ob znižanih cenah igra izborna Rob. de Flersova in A. G. Caillavetova veseliga »Ljubezen bdi« za nepar-abonente, zvečer pa se poje na čast hrv. pevskega društvu »Kolo« tretjič in zadnjič v sezoni Puccinijeva opera »Madame Butterfly« na par.

lj **Podružnica Ljubljana I. avstr. društva državnih slug** sklicuje velik shod društvnikov na dan 14. novembra 1909, ob pol 3. uri popoldne v restavraciji gospoda Stefana Berganta. »Jugoslovanski hram«, Gospodska ulica št. 3, z sledečim dnevnim redom: 1. Organizacijska predavanja. 2. Položaj cestarjev, pomožnih slug in paznikov. 3. Osnova službene pragmatike. 4. Imenovanje poduradnikov v justičnem in finančnem resortu. 5. Nameščenje in položaj davčnih in politično-upravnih slug na Kranjskem. 6. Raznote-rosti. Važnost tega shoda, ki je zadnji v tekočem letu, sledi že iz tega sporeda, zategadelj naj noben član ne zamudi obiskati shoda v lasten prid. — Odbor.

lj **Žila počila.** Včeraj je na Dvornem trgu počila zasebnici Heleni Prezeljnovi iz Velike čolnarske ulice žila, vsled česar je padla v nezavest. Prvo pomoč ji je dal g. dr. pl. Foedrantsberg, nato so jo pa prepeljali z rešilnim vozom v deželno bolnišnico.

lj **Ruski kružok.** Vsi člani in bivši učenci kružka, kateri imajo posojene jim knjige v rokah, posebno slovnico Blofelda, slovarje in pisatelje, se nujno prosijo, da nemudoma vrnejo omenjene knjige društvu in jih oddajo ali predsedniku ali pa v ponedeljkih in petkih od pol osme do pol devete ure v mali dvorani Mestnega Doma, ker brez njih ne moremo začeti II. tečaja. — Odbor.

lj **Zidarsko orodje ukradeno.** V Radečkega vasi je pri stavbi Petra Žitnika zidarju Ivanu Breskvarju ukradel neznan tat več zidarskega orodja.

lj **Nepošten hlapec.** Anton Repnik iz Nevelj je služil pri posestnici g. Mariji Ahlinovi za hlapca ter vzel 20 K predudjema. Ko je dobil denar, je izvalil gospodinj svojo poselsko knjižico s pretvezo, da se gre z njo zglasti. Ahlinova mu je verjela in dala knjižico, a od takrat ga ni bilo več nazaj po dnevi. Prišel je pa po noči, vlomil s sekuro v shrambo, v kateri je imel obleko in s to potem neznan kam odšel.

lj **Instrukcijo v boljši rodbini** želi dobiti šestoselec - gimnazijec, z jako dobri mi spričevali. Priporočamo tega dijaka. Ponudbe se lahko pošiljajo našemu uredništvu.

lj **Priden mladenič**, ki je dovršil »Zadružno šolo« in je sposoben za vsa pisarniška opravila, išče nujno službe. Priporočamo ga najtopleje! Ponudbe sprejema naše uredništvo.

Telefonska in brzojavna poročila.

POSVETOVANJA »SLOVANSKE JEDNOTE«.

Dunaj, 5. novembra. »Slovanska Jednota« nadaljuje svoja posvetovanja o političnem položaju. Ko so bila dopoldne posvetovanja prekinjena, je šel načelnik poljskega kluba Glombinski k Bienertu, da ga obvesti o sklepu »Slovanske Jednote«, da se z vlado v njeni dosednji sestavi ne pogaja. Ob 5. uri popoldne »Slovanska Jednota« svoja posvetovanja nadaljuje. Skoro gotovo pride k posvetovanjem tudi Glombinski, da poroča o svoji konferenci pri Bienertu.

SPOR MED KOŠUTOM IN JUSTHOM.

Budimpešta, 5. novembra. Diference med Košutom in Justhom so vedno večje. Justh noče nič slišati, da bi se vprašanje o samostojni banki odgodilo. Značilno za ta razpor je, da »zmernejša« skupina neodvisne stranke prireja na čast Košutu banket na tisti dan, ko prireja Justh shod v Mako. Banketa se udeležita Košut in Apponyi, ki se bodeta izražala tudi o političnem položaju. Ministrski svet ni še nič sklepal, pač pa je gotovo, da ni nasporen kooperaciji, za katero naj bi podlaga dala krona. Košut se je izrekel, da se pogajanja z vladarjem nadaljujejo, ter je pristavil: »Ako v Avstriji najmanjši narod dobi koncesije, mora tudi veliki mažarski narod dobiti narodnostne koncesije. — Splošna sodba je, da bo odločitev o krizi jutri v avdienci Wekerlovi pri vladarju. Člani bančne skupine so se sestal pri Justhu in izjavili, da nočejo nobenega zblivanja s Košutom. Počakajo, kaj se zgodi na shodu v Mako. Spor med Košutom in Justhom je popoln. Ogrsko ministrstvo se skoro gotovo rekonstruira. Neodvisna stranka dobi v rekonstruiranem Wekerlovem ministrstvu še enega ministra. V tem rekonstruiranem Wekerlovem ministrstvu bo Apponyi minister à latere.

VLADA ZA PERMANENCO ODSEKA ZA SOCIALNO ZAVAROVANJE.

Dunaj, 5. nov. Notranji minister je izjavil v današnji seji odseka za socialno zavarovanje, da je vlada pripravljena zastopati sklep zbornice poslancev za odsekovo permanenco tudi v gosposki zbornici.

TURČIJA ZA MOHAMEDANCE V BOSNI IN HERCEGOVINI.

Carigrad, 5. novembra. Turčija da od milijonov, katere je prejela od Avstrije, za mohamedance v Bosni in Hercegovini 2 milijona, in sicer 1 milijon za kulturne namene, 1 milijon pa za povratek onih mohamedancev, ki so pobegnili iz Bosne in Hercegovine.

POLOŽAJ NA GRŠKEM ZOPET POOSTREN.

Atene, 5. nov. Položaj na Grškem se je zopet poostiril. Moštvo treh vojnihi ladij se noče pokoriti mladim častnikom. Tudi mornariški častniki so needini, v častniški zvezi so spori. Angleško sredozemsko brodovje križari pri Pireju, da v slučaju potrebe priplave pred luko. Aretacija Tybaldosa je povzročila silno razburjenje. Vlada je izdala ostre odredbe, ker se boji, da prijatelji prijetega častnika povzročijo nemire. Iz Peterburga se poroča, da se bo v kratkem vršila v Rimu konferenca vlasti o Kreti.

INTERPELACIJA VSLED CARJEVEGA OBISKA V ITALIJANSKEM DRŽAVNEM ZBORU.

Rim, 5. novembra. Poroča se, da bi staval poslanec Barzilai interpelacijo na ministrskega predsednika Titttonija glede uspehov sestanka ruskega carja z italijanskim kraljem v Racconigiju.

TEPENI RUMUNSKI SOCIALNI DEMOKRATI.

Bukarest, 5. novembra. List »Adeverul« poroča, da so bile pri zadnjih demonstracijah zaradi aretacije socialističnega voditelja dr. Rakowskega aretovane osebe trpinčene od policije. Glavnemu uredništvu socialističnega lista »Romania Muncitoare« Demetru Marinescu so odtrgali brado, izbili več zob in mu prizadeli tudi nekaj drugih poškodb. Predsedniku glavne zveze delavskih sindikatov Frimu so policaji polomili več reber. Tajnika sindikata Cristecu so tako mučili, da je izgubil zavest in leži sedaj težko bolan.

GENERALNA STAVKA V GALACU.

Bukarest, 5. novembra. Delavstvo v Galacu je za danes napovedalo generalno stavko zaradi aretacije oziroma izгона socialističnega voditelja dr. Rakowskega na Ogrsko.

IZGON AVSTRIJSKIH DELAVCEV.

Bukarest, 5. novembra. Delavca Ludovika Olivera in Frana Rusliana, ki sta avstrijska podanika, so izgnali čez mejo, ker sta se udeležila demonstracij zaradi aretacije socialista Pahovskega, katerega je bil prepovedan povratek na Rumunsko.

PONESREČEN POIZKUS Z LETALNIM STROJEM.

Bukarest, 5. novembra. V Braili je poizkusil inženir Grünbaum na topničarskem vežbališču polet z letalnim strojem, ki ga je sam sestavil. Dvignil se je dvakrat v zrak nekoliko metrov visoko, tretjič pa je stroj hipno padel na tla. Propeler stroja se je razbil. Inženir Grünbaum pa je nepoškodovan, kot bi se zgodil čudež.

VLAK POVOZIL PET LJUDI.

Vratislava, 5. novembra. Družina posestnika Kowalskega se je peljala z vozom iz Brzeska v Bochnijo. Na železniško progo so pripeljali ravno v trenutku, ko je pridrivil brzovlak, ki prihaja iz Krakova v Bochnijo. Stroj je vrgel voz na tir, ga razbil in vozil preko njega. Kowalsky, njegova žena in dve hčeri ter voznik so bili na mestu mrtvi.

Mesečna soba

s posebnim vhodom, novo opremljena, razgled na ulico, se odda za eno ali dve osebi, na Krakovskem nasipu 18, I. nadstropje, levo. 3078 3-1

Svedočba gospoda dr. H. Adlerja, c. kr. primarij in predstojnik oddelka za oče-sobolne c. kr. bolnice Wieden.

Dunaj.

Gospodu I. Serravallo

Trst.

Z veseljem Vam potrjujem, da sem železnato Serravallo-Kina vino pri mnogih slučajih anaemije in nevrastenije z najboljšim uspehom uporabljaj. Ne samo posamezni mladoletni, ampak tudi starejši od prenapornega dela shujšani ljudje ga radi uživajo in se dobro pokrepčajo.

Dunaj, 5. aprila 1905.

Dr. H. Adler.

3094

†

V globoki žalosti naznanjamo v lastnem in v imenu vseh drugih sorodnikov vsem prijateljem in znanem prežalostno vest o smrti iskreno ljubljenega soproga, oziroma brata in strica, gospoda

Tomaž Krivic
gostilničar in sluga mestnega magistrata

ki je po kratki bolezni, danes ob 1/7. uro zjutraj v 43. letu starosti mirno zaspal v Gospodu.

Truplo predragega pokojnika se bo v soboto dne 6. novembra ob 1/5. uri popoldne po slovesnem blagoslovljenju prepeljalo iz hiše žalosti iz Gradišča »Pri Cenkarju« na pokopališče k Sv. Križu.

Svete zadušne maše se bodo služile v več cerkvah.

Ljubljana, dne 5. novembra 1909.

Roza Krivic
soproga.
Ivan Krivic, trgovec, brat. — **Marija**
in **Ana**, sestri.

Pozor!

Radi družinskih razmer se takoj ceno

proda lepa

pritlična hiša

sredi mesta vsa na novo popravljena. Plačilni pogoji zelo ugodni. Kupci naj izvolijo oddati svoje naslove pod šifro 1000 na upravnništvo Slovenca.

Sobno slikarska in pleskarska turdka

Speletič & Remžgar, Ljubljana, Rimska cesta 16

se priporoča glavnemu občinstvu za vse v to stroko spadajoča dela v Ljubljani kakor tudi na deželi.

Delo solidno. Cene primerne.

920 (1)

Mohorjani! Ko sprejmete letošnje knjige Družbe sv. Mohorja, darujte vsak po svojih premoženjskih razmerah za naš narodno-obrambni sklad!

3081

Zahvala.

Na mnogoštevilnih izrazih sožalja povodom smrti drage matere, oziroma stare matere, sestre in tašče, gospe

Amalije Papež, roj. Kos

bodi izrečena najprisrčnejša zahvala. Osobito se zahvaljuje blagorodnemu g. dr. Gallaschu, c. kr. okr. zdravniku za dolgoletni požrtvovalni trud v težki bolezni. Čast g. kaplanu za tolažilo v zadnjih urah, vsem dragim prijateljem, ki so z blagodušnimi prispevki v dobrodelni namen počastili njen spomin, in vsem, ki so se udeležili pogrebne spreveda ali na drug način blagi pokojnici izkazali poslednjo čast.

V Krškem, 3. novembra 1909.

Rodbina Papež-Jugovlc.

Lepo stanovanje

s 3 sobami, visoko pritličje, in s pritliklinami se po ceni **takoj** odda. Sv. Petra nasip št. 3085 63 oziroma Usnjarske ul. št. 1. 2-1

KNJIGOVODJA

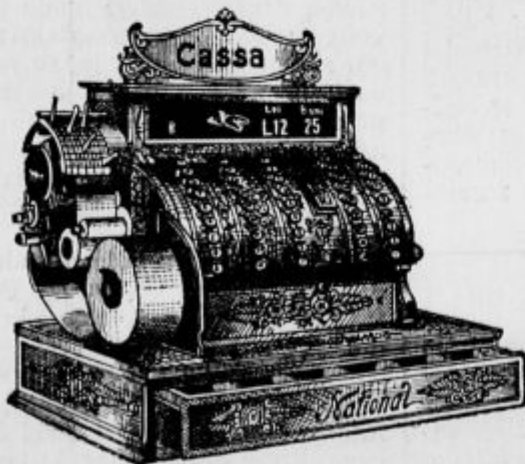
izurjen v dvostavnem in amerikanskem knjigovodstvu, slovenskega in nemškega jezika več, išče službe za januar ali februar. Ponudbe pod »Merkur 1910«, poštno ležeče. 3071 4-1

Stanovanje

obstoječe iz 2 sob, kuhinje itd., je od 1. novembra naprej oddati. Dunajska cesta 32. 2848 6-1

Posteljno vlogo

odstrani **zajamčeno** takoj! Slovita priznanja in pohvale. Zdravniško priporočeno. Starost in spol se morata poznati. Knjižico pošlje zastoj: **Zavod „Sanitas“** Velburg P 347 Bavarsko. 2843 1

Naznanilo.

Glavno zastopstvo

3064 3-1

National Cash Register Co. Ltd.

doslej na Miklošičevi cesti št. 4, se nahaja od 6. novembra t. l. dalje **Ljubljana, Sodna ulica 1, (vokal Dunajske ceste).**

Stalna zaloga vzorcev. -- Novi modeli. -- Nizke cene. -- Rabljene registerne blagajne z jamstvom se oddajo po ceni. Gg. imejteljem trgovin in podjetij se toplo priporoča ogled in poizkus aparatov, ne da bi se koga sililo k nakupu. Prospekte na željo zastoj in franko. Pojasnila radevolje.

Podružnice Spljet, Celovec

- In Trst -
- Delniška glavnica -
- K 3.000.000. -

Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani Stritarjeve ulice 2

priporoča promese na ogrske premijske srečke, polovice po 7 K, cele po 12 K, zrebanje 15. novembra, glavni dobitok K 200.000,

sprejema vloge na knjižice in na te-koči račun, ter je obrestuje po čistih

1/2%

Podružnice Spljet, Celovec

- In Trst -
- Rezervni fond -
- K 300.000. -